

Alles is spel

Eva Loesberg en Marina Wijn

Alles is spel

Macht en liefde in de castingwereld

2019 Prometheus Amsterdam

Dit boek is een roman, met verzonnen personages en gebeurtenissen die soms wel, maar vaker niet echt hebben plaatsgevonden. Daarbij hebben we natuurlijk gebruikgemaakt van de dingen die Marina heeft meegemaakt in de tijd dat ze zelf bij een castingbureau werkte, en van de jaren daarna, waarin ze werkte als freelance casting director. Desondanks is het geen autobiografisch verslag of journalistieke reportage. *Alles is spel* is een werk van verbeelding.

Eerste druk februari 2019
Tweede druk februari 2019

© 2019 Eva Loesberg en Marina Wijn
Omslagontwerp Bart van den Tooren
Foto auteurs Ilja Keizer
Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 3832 5

‘Ik moet er even over nadenken,’ zeg ik tegen *De Wereld Draait Door*. Ze willen dat ik vanavond bij Matthijs aan tafel schuif. Sinds de bekentenis van Sal zit ik in een slechte film. Mijn telefoon staat roodgloeiend. Kranten, roddelprogramma’s: ze willen me allemaal interviewen, want ik heb jarenlang met en naast Sal gewerkt. Alles over het vak heb ik van hem geleerd. Ik heb hem op een voetstuk geplaatst, zijn koffie gezet – let wel: ‘zwart met één zoetje, dus niet met twee zoetjes’ – en rollenlijsten voor hem gemaakt. Ik heb met hem gelachen, gedronken, me door hem in de hoek laten zetten, uren voor hem overgewerkt en geesten met hem opgeroepen. En al die tijd hield hij er een verborgen leven op na.

Heb ik echt niets gezien?

Uit de kast

‘Zo, dus jij wilt leren casten?’ zegt hij terwijl hij zijn hand op mijn knie legt.

Het sollicitatiegesprek vindt plaats op de gang. Niet in een kantoor of vergaderruimte, maar gewoon daar waar ik door een assistent op een poef ben gezet.

Onelegant manoeuvreer ik me omhoog om hem een hand te geven. ‘Heel graag.’

Het voelt alsof hij dwars door me heen kijkt met zijn helderblauwe ogen.

‘Dat is dan geregeld,’ zegt hij.

In mijn tas zit een uitgebreid cv. Ik heb duur ondergoed gekocht – mijn moeder zegt altijd: ‘Met een goede basis sta je zelfverzekerder in de wereld’ – en mijn verhaal eindeloos gerepeteerd. Maar hij neemt me zo aan!?

Voor hij wegloopt, draait hij zich nog een keer om. ‘Eén ding: Je bent nooit te laat. Vijf vóór negen, niet vijf over negen.’

Ik knik als een schoolmeisje. ‘Natuurlijk.’

Buiten op straat durf ik pas te juichen.

Ik bel de productieleider van het radioprogramma waar ik de afgelopen twee jaar als manusje-van-alles de files voorlas, quizvragen bedacht en koffie haalde.

Ze zucht. Klink ik te blij? Ik heb haar toch verteld dat ik ging solliciteren op mijn droombaan?

‘Fijn voor je, Pien, maar komend weekend kan ik toch nog wel op je rekenen?’

‘Natuurlijk,’ zeg ik, ‘ik begin pas maandag bij Veld. Zaterdag

halfzeven ben ik in Ahoy. Ik zou *De Vrienden van Amstel Live* echt niet willen missen...

O, ze heeft al opgehangen.

~

‘Zullen wij vanavond lekker neuken?’

De drummer van Volumia, met zijn vettige haar en een mat in de nek, kijkt me verleidelijk aan.

We zijn in de bar van het chique hotel waar alle muzikanten logeren: Bløf, De Kast, Ilse de Lange, Kane, Acda en de Munnik, The Golden Earring, Van Dik Hout en Guus Meeuwis. Niet dat ze mij zien staan natuurlijk, ik ben maar ‘een productiemisje’, en ook nog klein van stuk, mollig en met een grote bril.

Deze drummer daarentegen ziet mij enorm staan.

Ik denk dat ik een paniekaanval krijg.

‘Het is je laatste concert, blijf ook gezellig slapen,’ zei Madeleine, de presentatrice die (nadat ik haar een glas witte wijn heb gebracht) met me omgaat alsof ik haar beste vriendin ben. Dus heb ik een kamer geboekt in het dure Bilderberg Parkhotel.

De drummer roept inmiddels enthousiast naar iedereen die het horen wil dat hij zo met mij in bad gaat. Ik vrees dat hij mijn onvermogen tot reageren heeft geïnterpreteerd als ‘ja’.

Ik ga er stilletjes vandoor.

Het bed is groot en zacht. Voor mijn gevoel heb ik mijn ogen pas net gesloten als ik wakker word van een irritant geklop op de deur. Een kier in het gordijn verraadt dat het al licht is. Ochtend. Dat is waar ook: ik heb gister roomservice besteld voor Madeleine, bij wijze van afscheidsverrassing, en toen ook maar voor mezelf. Terwijl ik naar de deur schiet, rinkelt de telefoon. Snel neem ik het dienblad van de serveerster aan, ren terug naar het nachtkastje en neem op.

‘Hé, kom je lekker bij mij op de kamer ontbijten?’

Het is Madeleine.

‘Ik ben nog niet aangekleed,’ zeg ik schor.

‘Kom gewoon in je pyjama, joh.’

In mijn pyjama?

Oké, waarom ook niet? Ik hoef maar één verdieping naar beneden. Ik zet mijn bril op, pak het dienblad en loop, voorzichtig om de koffie en jus niet te morsen, door de gang naar de lift. Het duurt een tijdje voor de deuren opengaan. Als ik naar binnen wil stappen, zie ik een lift vol mannen. Muzikanten.

Ze kijken allemaal naar mij. In mijn beige pyjama met roze sterretjes.

Helemaal vooraan staat de drummer die ik gister heb achtergelaten in de bar. Hij begint te lachen. ‘Wat ben jij schattig! Ooo, nu vind ik je nog leuker.’

Ik kan niets uitbrengen, dus blijf ik strak voor me uit kijken terwijl de lift zich traag in beweging zet.

Eén verdieping? Het lijken er wel vijftig.

Als de deuren eindelijk opengaan, loop ik de gang in en kijk niet meer achterom.

‘Sorry!’ roep ik als Madeleine de deur voor me heeft geopend, en ik direct door ren naar haar badkamer. Waarom moet ik toch altijd poepen als ik stress heb van mannen?

Oké, zo veel mannen zijn er niet geweest. Als je Sander de honkballer niet meetelt, die alleen dronken wilde friemelen in de steeg, Stef de barman die na sluitingstijd een slaapplek nodig had, en Robert, mijn studiegenoot die nog niet over zijn ex heen was, blijft alleen mijn grote Spaanse liefde over: Alex. Alex, die me op mijn zestiende ontmoagde op het strand van Malgrat de Mar. Natuurlijk weet ik wat ze zeggen over jongens uit de Costa Brava, maar zo was hij niet. We hebben elkaar nog maanden brieven van vurig verlangen geschreven. Tot ik ineens niets meer van hem hoorde – ongetwijfeld omdat hij dood was – en ik me in rouw opsloot op mijn kamer, met als enige troost mijn walkman met de stem van Axl van Guns N’ Roses.

De douchegel uit het hotelflesje drupt traag op mijn handen. Als ik ze heb gewassen, keer ik gegeneerd terug naar Madeleine.

‘Sorry, hoor,’ zeg ik nog eens als ik bij haar op bed ga zitten.

Ze ontkurkt een flesje champagne – waarschijnlijk uit de mini-bar – en schenkt de helft bij mijn verse jus.

‘Tegen de kater,’ zegt ze met een knipoog. ‘En op je nieuwe carrière.’

‘Proost.’

Madeleine schenkt me een gulle knipoog.

‘Je weet dat je mij altijd mag bellen voor een casting, hè?’

‘Nou, succes dan maar,’ zegt Linet terwijl ze me achterlaat in een stoffige, donkere archiefkamer van twee bij twee. Linet is een wat oudere, blonde vrouw die duidelijk al jaren bij Veld Casting werkt. Het is mijn eerste dag. En mijn eerste grote klus behelst het uitmesten van dit hok. Alles moet netjes in dozen. Alfabetische volgorde of op jaartal? Daar mag ik mijn eigen creativiteit op loslaten.

Ik probeer mijn teleurstelling te verbergen en denk aan mijn vaders woorden: ‘Niets mis met onderaan beginnen, je komt vanzelf hogerop.’ Niet dat ik het mijn vader ooit heb horen zeggen, ik was acht toen hij overleed, maar mijn moeder houdt zijn stellingen graag in ere.

Ze is apetrots, mijn moeder. Veld is het grootste castingbureau van Nederland. *The place to be*. En wij zijn altijd dol geweest op Nederlands drama. Soaps, ziekenhuis- en politseries; stipt op tijd zaten we klaar voor de televisie.

Soms mis ik die regelmaat. Om zes uur eten. Aardappels, vlees en groente, behalve op vrijdag, dan aten we iets ‘exotisch’ als pasta of rijst en op zondag een speciaal stukje vlees van de slager. Piet, de nieuwe man van mijn moeder die automonteur is, en mijn twee stiefbroertjes eten nu eenmaal het liefst een lekkere rollade.

Wat mijn vader het liefste at, weet ik niet. Ik herinner me uit

zijn ziekteperiode vooral gesloten deuren. Mijn moeder probeerde me uit de wind houden.

Sinds ik op mezelf woon is een vast eetpatroon ver te zoeken. De ene keer sta ik om tien uur 's avonds pasta carbonara te maken. De volgende dag dineer ik met borrelhapjes omdat mijn vriendin Lena me heeft verleid om in de kroeg te blijven hangen.

Met ieder deurtje dat ik opentrek stort er een lawine aan oude krantenartikelen en castingfoto's over me heen. Alles uit de begintijd van Peter Veld, de oprichter van Veld Casting. Eind jaren zeventig, begin jaren tachtig was hij de eerste die acteurs bij elkaar zocht voor Nederlandse speelfilms. In Hollywood bestond het beroep al veel langer. Binnenkort neemt Sal, zijn assistent, het nog altijd groeiende bedrijf van hem over.

Met groezelige handen van het stof sorteer ik de knipsels op datum. Ik hoop vurig dat mijn vader gelijk krijgt over dat hogerop komen. Stel je voor dat ik ooit net als Sal audities mag afnemen om de beste acteurs te vinden voor films en televisieseries.

Voorlopig lijkt dat nog heel ver weg.

Noor is me net geïrriteerd komen vragen of ik misschien een gaatje in mijn agenda kan vinden om de broodjes te halen voor de lunch. Ik was de tijd vergeten, tussen mijn artikelen. Eleonora, zoals ze eigenlijk heet, vindt mij geloof ik niet zo aardig. Geen idee wat ik verkeerd heb gedaan. Ik zit al vijf dagen in mijn eentje in de kast. Jaloezie kan het niet zijn. Ik bedoel, kijk naar ons. Zij: een slanke schoonheid met lang donker haar. En dan ik... Dan heb ik het nog niet eens over ons werk. Zij assisteert Sal, ze praat met hém, terwijl ik alleen mijn denkbeeldige vrienden heb, de acteurs op de foto's uit mijn archief.

O, en je raadt nooit wie haar ex is... Ik mag er niets over zeggen en geen vragen stellen, maar ik kan me bijna niet bedwingen. Heeft ze het met hem gedaan? Hoe vaak? Waar? Hebben ze een rondje paleis gemaakt? En heeft ze daarna bier gedronken met zijn moeder?

Maar goed, het is dus de bedoeling dat ik rond kwart voor twaalf met mijn boodschappenlijstje via de bakker naar de slager loop.

Vandaag ren ik.

‘En voor u weer een onsje Amerikaanse filet?’ zegt de dikke man met bakkebaarden.

Deze grap maakt hij iedere dag.

‘Ja, graag.’

We eten veel filet americain op kantoor. En eiersalade. Bospaddenstoelentapenade. Vitello tonnato. Linet pakt het geld uit een kistje. Het bonnetje lever ik achteraf met het wisselgeld bij haar in. Ik dek de tafel, zet de borden klaar, leg het bestek ernaast en roep: ‘Lunch!’

Niet dat er aan tafel wordt gegeten. Bij Veld Casting werkt iedereen met een bordje achter de computer door. Linet zegt: ‘Het is zo druk. Zo druk. Noor en ik hebben altijd hoofdpijn.’

Ze kunnen het werk niet aan, met z’n vijven. Ik zou best kunnen helpen, maar ja, ik zit hele dagen in mijn hok.

Wat ik tot nu toe weet over mijn nieuwe collega’s:

- Sal: Halverwege de dertig. Krullen. Blauwe ogen. Charmant. Slim. Verantwoordelijk voor alle grote speelfilms. Bijna directeur. Valt op mannen. Neemt mensen in een oogwenk aan.
- Linet: Blond. Halverwege de veertig. Verantwoordelijk voor commercials en series. Heeft veel last van hoofdpijn. Gaat altijd als eerste naar huis, want is de enige op kantoor met kinderen.
- Susanna (Suus): Klein, net als ik, maar dan dun en donker. Rond de dertig. Cast voor arthousefilms. Praat veel Italiaans aan de telefoon en is erg aanwezig. Sal zegt vaak: ‘Niet te hard praten, Susan’, ‘Niet zo sloffen, Susan’, ‘Geen hakken aan, Susan’.
- Eleonora (Noor): Chic geklede brunette. Vijfendertig. Zit vooral geconcentreerd naar haar computerscherm te staren. Reageert op alles wat ik zeg kortaf en geïrriteerd.
- Dave: Blond, lang, knap. Begin dertig. Valt op mannen en

noemt iedereen 'lieverd'. 'Ooo jaaaa thee, lekker, lieverd.' 'Ga je naar de wc, lieverd? Niet te lang blijven zitten, hè?' Hij zit de hele dag te bellen met acteurs en castings in te plannen. Zelf is hij ook acteur. Hij werkt bij Veld om rond te kunnen komen.

~

Sal legt een A4'tje met namen en nummers voor mijn neus. 'Bel jij deze lijst even af?'

'Oké,' zeg ik, alsof ik het dagelijks doe.

Op een casting komen meerdere acteurs, na elkaar, dezelfde scène spelen. Ze willen allemaal die ene rol. Als de regisseur en de producent iemand hebben gekozen, moet de rest dus worden afgebeeld.

Ik haat het om mensen teleur te stellen.

Als ik de hoorn van de haak pak, hoor ik geen normale kiestoon maar een snelle 'piep, piep, piep'.

Shit, ik moet eerst een code intoetsen voor ik een lijn naar buiten krijg. Maar welke? De telefoons hebben hier wel vijftig knopjes. Op goed geluk probeer ik combinaties. Vragen hoe ik moet bellen is echt mijn eer te na.

o, redial, o.

Redial 1,2,3.

o

oo#

OUT, 1, 7.

'Is er iets?' vraagt Dave, die aan het bureau tegenover me zit.

Als ik opkijk, zie ik dat hij de slappe lach krijgt.

'Je bent al zeker tien minuten als een bezetene knopjes aan het indrukken.'

Mijn rode hoofd verraadt alles.

'Twee keer zeven, dan een nul,' zegt hij.

De eerste acteur van de lijst neemt meteen op. O, god.

'Hallo,' zeg ik, 'je spreekt met Pien, van Veld Casting. Je hebt auditie gedaan voor *Lisa heeft spijt*... Ja, je begrijpt natuurlijk dat

er heel veel mensen auditie hebben gedaan, die allemaal de moeite hebben genomen om zich voor te bereiden, en...'

'Ik ben het niet geworden?' onderbreekt de acteur me. Hij heeft een donkere stem. Ik weet zeker dat ik hem ergens van ken.

'Eh ja, dat klopt inderdaad. Ik vind het vreselijk om dit telefoontje te moeten plegen...'

'Prima, bedankt,' zegt hij, en hij hangt op.

Beduusd leg ik de hoorn neer.

'Lieverd!' galmt Dave. 'Dat moet echt veel sneller! Niemand zit te wachten op jouw emotie. Zeg gewoon: "Je bent het niet geworden" en dan hang je weer op. Anders zit je hier vanavond nog.'

Ik verdring mijn schaamte. En medeleven. En ik werk binnen no time de lijst af. 'Je bent het niet geworden. Oké, dág.'

Geen enkele acteur wordt boos. Sterker nog, ze blijven verbaazingwekkend vriendelijk: 'Bedankt voor het bellen.' Ik begrijp er niets van. Ze hebben al die teksten uit hun hoofd geleerd, zijn naar de studio gekomen, hebben auditie gedaan, zijn zenuwachtig geweest...

'Natuurlijk blijven ze vriendelijk,' zegt Dave, 'zonder ons komen ze nooit aan het werk.'

Raad eens wie er net binnenkomt? Vincent, de knappe assistent uit *Plaats delict!* Ik doe alsof het de normaalste zaak van de wereld is, maar ik kan niet wachten om mijn moeder te bellen.

Zijn ogen zijn in het echt nog mooier dan op tv.

Ik haal koffie voor hem. 'Zwart graag.'

'Dank je,' zegt hij met een knipoog voor hij het kantoor van Sal in verdwijnt.

Sal neemt acteurs vaak mee naar zijn kamer. Ik ben benieuwd waar ze het over hebben. Gister was Katia hier. Volgens mij zijn ze goede vrienden, zijn humeur klaarde meteen op toen ze binnenkwam.

~

Dave, Noor, Suus en Linet kunnen het over niets anders hebben: het grote afscheidsfeest van Peter Veld komt eraan. Hij wordt vijfenzestig. Noor zegt: 'Ik twijfel nog tussen mijn Dolce & Gabbana en mijn Alexander McQueen-jurk.' Ik heb geen idee wat ik me bij zo'n jurk moet voorstellen. Ik koop mijn kleren bij de HEMA. Of bij Didi.

Linet: 'O god, ik krijg spontaan stress. Waar koop je *these days* een mooie galajurk?'

Dave: 'Schat, al hang je een douchegordijn om, alles staat jou beeldig.'

Ik kan niet meepraten. Ik plak honderden adresetiketten op de enveloppen met uitnodigingen. Compleet bekend Nederland komt. Iedereen van kantoor staat op de lijst.

Behalve ik.

Vlak voordat Linet naar huis gaat, vraag ik: 'Denk je dat nieuwe werknemers ook welkom zijn op het feest?' Linet kijkt me nadenkend aan, terwijl de woorden traag uit haar mond komen: 'Dat weet ik eigenlijk niet...'

Dus zit ik de avond van het feest voor de televisie en mis het event van de eeuw.

'Pien, waar was je?' roept Sal als ik maandag binnenkom.

Hij heeft me gemist op het feest. Maar ik kan toch moeilijk zeggen: 'Ik zat rodekool te eten bij mijn ouders. O, en daarna heb ik *Oosterstorm* gekeken en was ik te moe om nog naar huis te gaan, dus ben ik blijven slapen in mijn oude tienerbed met vervaagde Guns N' Roses-stickers op het frame?'

'Ik stond niet op de gastenlijst,' geef ik dus maar toe.

'Joh, je had gewoon moeten komen!'

'Nee...,' stamel ik. Mijn moeder heeft zo vaak gezegd: 'Nooit onuitgenodigd ergens binnenwalsen, Pien.' Maar tegen Sal zeg ik: 'Ik had iets anders, ik kon toch niet.'

Hij is zijn interesse in mij alweer verloren want Dave imiteert iemand met een ronde mond: 'Peter, wat zal ik je missen.'

Sal, Suus en Linet gieren het uit.

‘Kom je nog eens bij me terug?’ gaat de ronde mond verder.

Door haar tranen heen probeert Suus me uit te leggen wat er zo grappig is: ‘De anus van Klaas Postma nam ook afscheid van Peter. Kun je het je voorstellen? Een film met een pratende anus?’

Ik lach een beetje mee, maar ik denk dat je erbij geweest moet zijn...

Voor we aan het werk gaan, kondigt Sal – die nu officieel directeur is – aan dat we vanaf nu met z’n allen lunchen. Dan kunnen we meteen wat acteurs bespreken.

‘Katia is de hele maand mei beschikbaar,’ steekt hij van wal terwijl ik tapenade op mijn boterham smeer.

‘Super,’ roept Linet. ‘Ik zoek nog iemand voor *Agenten in Blauw*.’

‘En Jorrit ziet toch af van de nieuwe film van Margreet,’ gaat Sal verder. ‘Dus hij heeft per direct tijd.’

Suus en Linet maken een aantekening.

Dan wijst Sal naar de overvloed aan broodjes en beleg. ‘Is het niet geweldig? Die super-thuisservice?’

We bestellen tegenwoordig bij een supermarkt die de boodschappen aan de deur komt brengen. Ik hoef dus niet meer naar de slager met z’n Amerikaanse filet.

‘Ik denk dat ik dit thuis ook ga doen,’ zegt Sal. ‘Dat scheelt veel tijd.’

‘Zou je dat nou wel doen? Dan kom je nooit meer in een winkel,’ flap ik eruit.

Sal kijkt me verstoord aan en zegt vol minachting: ‘Wees maar niet bang, het is niet alsof ik nooit onder de mensen kom, Pien.’

Geschrokken kijk ik naar mijn bordje. Waarom moet ik toch altijd de verkeerde dingen zeggen? Natuurlijk komt Sal onder de mensen. Als er iemand is die de hele wereld ziet, is hij het wel.

Zodra Sal het teken geeft dat de lunchvergadering voorbij is, vlucht ik met de afwas naar de keuken. Helaas mislukt mijn poging om Sal daar te ontwijken. Hij komt naar me toe met een stapel A4'tjes in zijn hand.

‘Kun je met Access werken, Pien?’

‘Natuurlijk,’ zeg ik, al heb ik nog nooit van Access gehoord.
‘Mooi, dan mag je deze nieuwe mensen inschrijven.’
‘Oké.’

Access is makkelijk te vinden op de computer. Het complete acteursbestand blijkt erin te staan. Tienduizend cv's met foto's. Soms zie ik een gezicht dat ik herken, maar wat zijn er veel acteurs die ik nooit van mijn leven heb gezien! Deze jongen bijvoorbeeld, Arnold. Wat heeft Arnold allemaal gedaan? Toneelschool Amsterdam. Een eind-examenvoorstelling. Een gastrolletje in *Pas op!* Dat is lang geleden.

Ik pak het eerste cv van de stapel en wil op 'Nieuw' klikken zodat ik in een leeg tabblad kom, maar klik per ongeluk op het kruisje ernaast.

Shit.

Arnold is verdwenen.

Shit, shit, shit, shit.

Ik klik terug naar de acteur voor hem, en naar die daarvoor, ik klik verder vooruit, maar Arnold komt niet meer boven water.

Dave is net klaar met zijn telefoongesprek, maar ik durf het hem niet te vertellen.

Dit is echt heel erg.

Ik hoop gewoon heel hard dat het niet is gebeurd.

Sorry, Arnold, als je nu nooit meer werk krijgt door mij!

~

De castingstudio blijkt een kale ruimte met kleine hoge raampjes en tl-verlichting. Vandaag mag ik Linet assisteren. We zoeken een acteur voor een ovenkrokettencommercial: rond de vijfenveertig, sportief, type huisvader.

‘Oké Roelof, je pakt een denkbeeldige kroket uit de oven, neemt een hap en kijkt verlekkerd in de camera,’ zegt Linet.

Roelof is de vierde acteur van vandaag. Hij is er helemaal klaar voor.

‘Actie.’

Roelof doet exact wat Linet hem heeft gevraagd.

Bij de denkbeeldige hap schiet ik in de lach. Ik kan er niets aan doen. Dat mimen werkt op mijn lachspieren.

Linet kijkt me geïrriteerd aan. Ze heeft het al eerder gezegd: ‘Zo haal je de acteurs uit hun concentratie.’

‘Dank je, Roelof.’ Dan geeft ze hem een regieaanwijzing: ‘Kun je het nu nog een keer spelen, en dan rondkijken om te zien of je tafelgenoten er net zo van genieten als jij?’

De acteur speelt de scène nog een keer en knikt nu goedkeurend naar zijn denkbeeldige vrienden.

Ik moet weer lachen, maar verberg mijn gezicht achter mijn handen.

Alle acteurs spelen hetzelfde en toch voelt het steeds weer anders. De een maakt het eten van een kroket sexy, de ander lijkt eerder in de voetbalkantine te zitten.

Als Roelof weggaat zet ik de camera – die al die tijd op statief meedraait – uit. Ik weet nu dat een acteur zich eerst moet voorstellen. Hij kijkt recht in de camera en noemt zijn naam, leeftijd en recente rollen. Daarna moet hij zichzelf van de zijkant laten zien, en profiel, en zijn handen tonen – ‘om te controleren of ze al hun vingers nog hebben en of er geen tatoeages op zitten,’ zegt Linet.

Bij een commercial gaat het volgens haar vooral om het uiterlijk en minder om de spelkwaliteit. Welk type ziet de krokettenfabrikant het liefst? Wie past het beste bij het product?

Er zijn ook acteurs die het product wórdten. Zoals de filiaalmanager van Albert Heijn. Of Rudi, de schaapsherder slash skileraar van de Heineken-reclame, die nu te huur is als surprise-act. Komt-ie voor een paar honderd euro in skipak naar je feestje, zegt: ‘Bier-tje?’ en gaat weer weg.

Ik leer zo snel en zoveel bij Veld Casting dat ik zweef op adrenaline. Alle studio’s zijn bezet, dus Linet komt de casting voor een serie vandaag in mijn ‘kast’ doen. Tussen de dozen. En ik mag de camera bedienen. ‘Test, test.’ Ik film mezelf en kijk terug naar mijn levensgrote neus en mond. Iets te close, maar het werkt.

Linet komt binnen met twee bekende acteurs. Leo en Liselot. ‘Dit is Pien,’ zegt ze. Beiden lachen vriendelijk als ze me een hand geven.

‘Zullen we dan maar?’ Leo zet zijn koffiemok op een van de dozen. Liselot doet hetzelfde.

Linet zet twee stoelen naast elkaar, als een bankje, en gebaart dat ik ervoor moet gaan staan. Ik druk op Rec.

Liselot stelt zich voor. Noodgedwongen sta ik zo dichtbij dat ik haar adem voel. Maar als een echte cameravrouw blijf ik geconcentreerd door de zoeker kijken.

‘Scène één,’ zegt Linet. ‘Je schaatscarrière is voorbij, Liselot. Jij weet het en Leo, je coach, weet het ook. Maar jullie kunnen het allebei niet over je lippen krijgen.’

Liselot en Leo gaan op het ‘bankje’ zitten.

Help. Zo krijg ik ze niet samen in beeld.

Ik doe een stap naar achter, maar bots tegen de deur. Het is te krap hier.

Beide gezichten voor de helft in beeld, zou Linet dat goed vinden?

Misschien kan ik het beter om en om doen: eerst Liselot, dan Leo. Ik beweeg de lens van de een naar de ander, maar blijf iets langer bij Liselot hangen. Zij speelt zo geloofwaardig dat ik bijna vergeet dat we in mijn kast zitten en niet op de ijsbaan. Leo staat op. Ik switch weer naar hem. Maar hij is zo lang dat ik alleen zijn kin zie.

‘Heel goed, en nu met iets meer woede, Leo,’ regisseert Linet.

Ik klim op een doos. Perfect, nu heb ik hem wel in beeld.

Shit, Liselot staat ook op. Snel stap ik van de doos op de stoel ernaast om haar gezicht in beeld te krijgen. Ja, mooi. Al zeg ik het zelf.

Als ze klaar zijn met de scene, vraagt Linet: ‘Staat het er allemaal op, Pien?’

Ik knik tevreden.

Linet begeleidt Liselot naar buiten en komt terug met de zenuwachtige Josefine, die auditie komt doen voor dezelfde rol. Josefine zoeft en omhelst Leo alsof hij haar dood gewaande geliefde is.

‘En dit is Pien,’ zegt Linet. ‘Pien gaat zo over stoelen en dozen klimmen om jou te filmen.’

Leo en Linet grinniken.

Ik voel me uitgelachen, wil het liefst verdwijnen, maar hou me groot. Ik kan er toch niets aan doen dat die ruimte te krap is?

Josefine neemt de tijd. Als de scènes er eindelijk op staan, race ik naar boven. Ik heb zo mijn eerste koffieafspraak met een acteur. De nieuwe opdracht van Sal, ons medegedeeld tijdens de maandagochtendvergadering, luidt namelijk: ‘Drink koffie met acteurs. Nodig ze uit op kantoor. Klets een halfuur met ze, níet langer. Liefst iedere dag met een ander. Zo leer je de acteurs kennen en voelen ze zich welkom.’

‘Daar heb ik helemaal geen tijd voor!’ riep Linet.

‘Dan maak je maar tijd,’ zei Sal streng. ‘En anders werk je een halfuur langer door.’

Ik dacht alleen maar: Dit is toch geweldig? Koffiedrinken met leuke mensen in de baas zijn tijd?

Maar toen wist ik nog niet hoe godsonmogelijk het is om een gesprek met een acteur kórt te houden.

Dag 1:

‘Een dubbele espresso, graag.’

Tom is zo blij dat ik hem heb uitgenodigd, dat hij aankomt met een bosje bloemen. Hij is al vijf jaar van de toneelschool en vraagt zich openhartig af: ‘Waarom ziet niemand mij?’

We bekijken zijn cv. Er staan geen recente foto’s bij, dus zeg ik: ‘Zorg voor nieuwe foto’s. We willen twee headshots, één ten voeten uit. Liefst in kleur, zo naturel mogelijk, zodat je er niet anders uitziet dan in werkelijkheid.’

Dan vertelt hij dat hij het afgelopen jaar in een depressie zat. Dat hij maanden heeft geleefd op bonen uit blik en zware shag. ‘Als je je hele leven niets anders wilt dan acteren, maar je krijgt de kans niet, wat moet je dan?’

Achter zijn rug zie ik Sal op zijn horloge tikken. Tom zit al drie

kwartier op mijn bureau, ik moet afronden, maar ik kan hem zo toch niet naar huis sturen?

‘Iedereen heeft een kans, jij ook,’ probeer ik hem op te beuren. ‘Hartstikke goed dat je langs bent gekomen, hou ons per mail op de hoogte.’

Ik sta op en pak demonstratief de lege kopjes van tafel, maar hij negeert mijn hint.

‘En als ik dan nog niets hoor?’

‘Eh, ja, dan maken we over een tijd weer een nieuwe afspraak. Sorry Tom, ik moet naar een bespreking,’ lieg ik dan maar.

Dag 2:

‘Zwart met een wolkje melk.’

Machteld wil weten waarom ze nooit gevraagd wordt voor een serie of film, terwijl ze het in het theater toch heel goed doet. Ik weet niet wat ik moet zeggen. In haar file zie ik dat ze wel eens genoemd is in een bespreking, maar dat regisseurs blijkbaar niet overtuigd genoeg zijn om haar te vragen voor een casting. ‘Nodig ons anders eens uit voor een voorstelling,’ bedenk ik. ‘Misschien helpt het om je beter te kunnen verkopen aan regisseurs.’ Machteld twijfelt geen seconde en geeft me direct haar complete speelagenda. Daarna vertelt ze me dat ze in relatietherapie zit: ‘Dan kun je dus afspreken dat je een open relatie hebt, maar als hij alles wil weten over jouw onenightstands en dat vervolgens niet meer uit zijn hoofd kan zetten...’

Mijn telefoon gaat. Sal, via de interne lijn. Op de klok zie ik dat ik alweer dik over het halfuur zit. ‘Zeg dat je nú naar mijn kantoor moet komen voor spoedoverleg.’

Ik hang op.

‘Sorry Machteld, ik moet nú naar Sal voor spoedoverleg.’

Dag 3:

‘Cappuccino met een zoetje, graag.’

Suus heeft me al gewaarschuwd: ‘Robbert is een plakker. Hij stuurt iedereen op kantoor minimaal één keer per week een mail.’

Als Robbert een kwartier lang alle rollen opsomt die hij allemaal niet heeft gekregen en waarom dat zijns inziens onterecht is, raak ik geïrriteerd. ‘Je moet bedenken dat we tienduizenden acteurs in het bestand hebben. We proberen iedereen een kans te geven. Als je te vaak mailt, nemen mensen je op een gegeven moment niet meer serieus. We weten dat je beschikbaar bent, je hoeft ons niet te stalken.’ Sal, die achter hem langs loopt, maakt pijpbewegingen. Ik kan mijn lachen bijna niet inhouden.

Dag 4:

‘Gewoon zwart, lieverd.’

Jacob is hoogbejaard. Zijn vrouw is net overleden. ‘Wat moet ik nu nog met mijn leven, nu mijn grote liefde er niet meer is?’

Werken, dat zou de oude acteur wel weer willen. Teksten kan hij nog onthouden. Hij is alleen erg bijziend, dus als hij voor een rol gecast wordt, moeten ze hem even komen halen met de auto.

Ik ben ontroerd. Op zijn cv noteer ik: ‘Slechtziend.’ Als Jacob daarna weer over zijn vrouw begint, kán ik hem gewoon niet afkappen. Deze keer negeer ik Sal die alweer staat te gebaren dat de tijd om is, en ik incasseer de tirade achteraf.

‘Tijd is geld! Even aandacht geven, dan weer dóór, Pien.’

Dag 5:

‘Heb je ook thee?’

Iris is nog maar net afgestudeerd. De jonge actrice heeft een onzeker lachje waar ik de kriebels van krijg. ‘Spreek je ook nog andere talen dan Nederlands die we op je cv kunnen zetten? Spaans, Duits, Zweeds?’

‘Nee, maar ik heb geen enkel probleem met naaktscènes.’

Zelfs Dave rolt aan de andere kant van het kantoor met zijn ogen als ze voor de zesde keer in een hysterische lach uitbarst. Sal heeft mijn ergernis gezien en staat al na twintig minuten aan mijn bureau. ‘Pien, ik heb je over vijf minuten nodig.’

‘Oké’.

‘Sorry, Iris. Ik moet afronden.’

Als ze de deur uit is, barsten Sal en ik in lachen uit.

~

‘Maar is hij áárdig?’

Lena en ik zitten met een broodje falafel op een steiger aan de gracht. Saus en rode uitjes apart in een bakje, zoals we dat al jaren doen. We hebben elkaar ontmoet in het eerste jaar van onze studie Theaterwetenschap. Daarna ben ik via een vriend bij de radio terechtgekomen en is Lena begonnen aan haar tweede studie, scenarioschrijven aan de Filmacademie. Ik had het wel gezien met al die boeken, ik wilde lekker aan het werk. Maar onze traditionele kroegavonden hebben we nooit opgegeven. Na de falafel lopen we standaard naar ons favoriete café, de Gaeper, om bier te drinken.

‘Ja,’ zeg ik met een mond vol knoflooksaus, kikkererwten en gekruide komkommer. ‘Ik denk dat ik niemand ken die zóveel van acteurs houdt als Sal.’

Met mijn ogen dicht geniet ik van het laatste streepje zon. Nog even en hij verdwijnt achter de huizen.

‘Toch raar, dat hij je aanneemt zonder iets van je te weten,’ gaat Lena door.

‘Volgens mij is hij hoogsensitief. Hij kijkt dwars door je heen.’

‘Geloof jij daarin?’

‘Ja.’

‘Als hij dwars door je heen kijkt, wat ziet hij dan?’ vraagt ze cynisch.

‘Weet ik het.’ Ik prop nog wat meer rode uitjes tussen mijn broodje terwijl ik mijn lofzang op Sal vervolg. ‘Hij is echt geniaal. Weet je wel hoeveel sterren zijn ontdekking zijn?’

Lena stelt kritische vragen, maar smult ondertussen van mijn verhalen. Ik weet dat ze onder de indruk is van mijn snelle carrière van kast naar casting. Dat ik het vanavond niet laat kan maken omdat ik morgen mijn eerste eigen commercial mag casten, snapt ze wel.

~

‘Mick is niet zomaar een regisseur, hij heeft al eens een Oscar gewonnen. Het is een beetje een moeilijke man, maar jij kunt dit wel,’ zei Linet vanmorgen vroeg. Dus zet ik alles vol zelfvertrouwen klaar in de studio. Een karaf water, bekertjes, koffie en thee. Op de tafel leg ik de lijst met ingeplande acteurs klaar. De foto’s ernaast. En dan komt Mick binnen. Als een wervelwind: ‘Vertel mij snel iets over alle acteurs die vandaag komen.’

‘Eh... Ik heb ze niet ingepland, ik ken ze nog niet zo goed...’ stamel ik.

Hij reageert geïrriteerd: ‘Tip één: Als je een casting doet met een regisseur, zorg dan dat je achtergrondinformatie hebt over de acteurs.’

‘Oké.’ Het komt zo zacht mijn mond uit dat ik niet weet of hij het wel verstaat.

‘Nou, ik ben benieuwd wie er allemaal komen,’ zegt hij bits.

In de briefing van het reclamebureau heb ik gelezen dat ze een ‘bankdirecteur’ zoeken tussen de vijftig en zestig jaar oud. Iemand die er intelligent uitziet, welgesteld. Bij de eerste acteur die binnenkomt, krimp ik ineen. Dit is geen zakenman maar een was-machineverkoper, eenenveertig jaar bovendien.

‘Bedankt,’ zegt Mick na één poging, omdat hij zijn tijd blijkbaar niet verder aan de acteur wil verdoen. En zodra de man zijn hielen heeft gelicht, snauwt hij: ‘Die voldoet niet eens aan de briefing.’

Hoe kom ik deze dag door? Met iedere nieuwe acteur wordt Mick bozer.

In de pauze vlucht ik naar buiten en bel Linet. ‘Hij is helemaal niet blij. Wat moet ik doen?’

‘Rustig, Pien, misschien zit er bij de laatste twee nog een goede kandidaat.’

Maar aan het einde van de dag zegt Mick: ‘Morgen wil ik meer mensen zien die aan de eisen voldoen.’

Ik slik. ‘Morgen?’

‘Ja, morgen.’

Hij loopt weg zonder te groeten.

Het is halfzes. Iedereen is al weg, maar ik moet zorgen dat er morgen betere acteurs komen. Mannen van tussen de vijftig en zestig. Ik scrol door de foto's in Acces, op zoek naar een bankdirecteur.

Twee keer zeven, dan een nul.

'Sorry dat ik zo laat bel,' zeg ik tegen meneer Schaapma, 'maar ik organiseer morgen een casting voor een commercial van Mick van Amstel...'

'Ik doe geen commercials,' zegt hij.

'O, sorry.' Maar hij heeft al opgehangen. Shit. Heb ik de grootste acteur van Nederland beledigd?

Ik kan niet te lang stilstaan bij mijn schaamte. De klok tikt door.

'Sorry dat ik zo laat bel.' Om halfelf beëindig ik het laatste telefoongesprek met een acteur.

Ik maak een rondedansje. Toch nog zes mannen gevonden!

Thuis val ik uitgeput met een zak tiggernootjes op bed.

'De eerste acteur is drieënvijftig jaar, hij heeft in *Rode Sneeuw* gespeeld en heeft een enorme staat van dienst,' zeg ik de volgende ochtend voordat Mick me iets kan vragen.

'Oké,' zegt hij verrast.

De acteur mag de scène drie keer spelen. En ook voor de volgende neemt Mick meer tijd.

In de pauze schenkt hij niet alleen voor zichzelf maar ook voor mij een glaasje water in, en voordat hij weggaat pakt hij me bij mijn schouders alsof we al jaren bevriend zijn en zegt: 'Ik denk dat hij ertussen zit, goed werk.'

Ik straal van trots.

'Ik zei toch dat je hem aankon?' zegt Linet.

Het is me niet helemaal duidelijk of ze mij een compliment geeft of zichzelf. Sal heeft in ieder geval niets door van mijn overwinning. Hij is al de hele ochtend giechelig met Dave. En pas na de lunch begrijp ik waarom: er staat een naakte bodybuilder in de keuken. Zonder onderbroek. Van mijn à propos, zeg ik: 'Hoi.'

'Ricardo,' stelt hij zich voor.

Terwijl ik hem een hand geef, kijk ik geforceerd naar zijn gezicht.

‘Koffie?’ vraag ik vriendelijk.

‘Nee hoor, ik heb net gehad, dank je.’

‘Oké,’ zeg ik zo luchtig mogelijk. En ik vlucht weg, want heel veel langer houd ik het niet vol om niet naar zijn geslacht te kijken.

Noor heeft haar ontslag ingediend – officieel omdat ze een andere baan heeft gevonden, maar volgens Suus omdat ze niet tegen de stemmingswisselingen van Sal kan – en blijkbaar gaan we voor haar afscheidscadeau een groepsportret maken met een naakte Hulk.

‘Is Noor zo dol op bodybuilders?’ vraag ik Linet.

‘Nee, niet dat ik weet.’

‘Maar waar...’

‘Nee, vraag maar niet waarom.’

Ik vraag het toch.

‘Omdat het kán, Pien. Omdat het kan.’

Suus vertelt later: ‘Ricardo heeft acteerambities, dus heeft Dave hem gewoon gevraagd. O, en Dave heeft een oogje op hem.’

‘Oké...’ Ik verberg mijn verbazing.

Terwijl de fotograaf ons positioneert, vechten Sal en Dave om Ricardo’s aandacht. Steeds als de fotograaf zegt: ‘Deze is prachtig’ roept Sal: ‘Nog één.’ Alsof we alle tijd van de wereld hebben.

Als we dan eindelijk allemaal naar zijn tevredenheid op de foto staan en Ricardo zijn kleren mag aantrekken, zegt Sal met een knipoog naar Dave: ‘Betaal jij hem even uit?’

Door alle flauwe opmerkingen ben ik zelf ook melig geworden. De enige die er deze gezellige middag niet bij was, is Noor zelf. Zij heeft alle fun gemist.

Gelukkig heeft Sal nog een bijzonder cadeau voor haar in petto. Van zijn vriendin, een medium, heeft hij geleerd te communiceren met de doden. En dat gaat hij tijdens Noors afscheidsborrel demonstreren.

~

We zitten in een kring. Allemaal met een foto van een dierbare overledene in de hand, die we braaf op Sals verzoek hebben meegenomen.

Op tafel flikkeren waxinelichtjes. Ik heb zin in wijn, maar durf mijn glas niet meer van de tafel te pakken. Sal heeft ons tot stilte gemaand en zit zich nu met gesloten ogen te concentreren op de foto van de opa van Noor.

Iedereen houdt zijn adem in. Het duurt een tijdje voor hij uit het niets begint te spreken: ‘Rode tegeltjes in de wc. Een veranda, waar het altijd waait.’ Noor blijft onaangedaan naar hem kijken. ‘Ik heb een dominante man bij me. Portugees bloed. Een verleider. Ik zie meerdere minnaressen. Maar o wee als je hém belazerde...’

Het blijft even stil.

‘Was hij van adel?’ gaat Sal verder. ‘Ik zie een kasteel. Voor deze man was ijdelheid geen zonde maar een deugd. Zijn oogappel was jij, Noor. Wacht, hij heeft een boodschap “Moet je je keuze niet heroverwegen?” vraagt hij.’

Iedereen kijkt naar Noor. Sal ook.

Gaat dit over haar ex? Heeft zij het uitgemaakt met hém? Anders zou Sal toch niet ‘jouw keuze’ zeggen? Vindt de opa van Noor dat ze weer bij elkaar moeten komen?

Ik kan mijn nieuwsgierigheid bijna niet bedwingen. Smekend kijk ik naar Sal: onthul meer, alsjeblieft?

Maar dan zegt hij beslist: ‘Je opa heeft het misschien nooit gezegd, maar hij is trots op je.’

Afgelopen.

Noor krijgt haar foto terug. Suus en ik wisselen een blik. Zij is ook teleurgesteld. En Linet kan haar cynisme moeilijk verhullen: ‘En? Klopte het, Noor?’

‘Deels, ja.’

Sal neemt een paar slokken wijn, kijkt de tafel rond en zegt: ‘Nu Pien.’

Mijn hart maakt een sprongetje. Ik geef Sal de foto van mijn oma. Ze staat er precies zo op als ik me haar herinner, met appelwangetjes en een blauwe bloemetjesjurk.

Als Sal zijn ogen sluit, valt iedereen weer stil.

‘Ik heb een vrouw bij me. Ze heeft in Amsterdam gewoond. Haar man... heeft ze in de oorlog verloren. Klopt dat?’

‘Ja, daarna is ze uit Amsterdam weggegaan,’ zeg ik enthousiast.

‘Het was echt een dametje. Een lila hoed, een broche in de vorm van een roos. Overleden aan een TIA... Jij was haar jongste kleinkind...’

Sal fronst zijn wenkbrauwen. ‘Wat gek, ik heb het gevoel dat ze niet alleen is.’

‘Ja, mijn opa was al in de oorlog overleden,’ help ik hem herinneren.

Sal schudt zijn hoofd. ‘Nee, die is het niet.’

Hij valt weer stil.

‘Er is een man bij haar,’ gaat hij verder. ‘Klopt het dat ze een kind heeft in de spirituele wereld?’

Met een schok realiseer ik me dat het om mijn vader gaat.

Maar dat heb ik Sal nooit verteld.

‘Ja,’ zeg ik schor.

‘Hij was muzikant. Speelde hij de tuba?’

‘Ja...’

Sal begint te neuriën en zingt: ‘Ik krijg een heel apart gevoel van binnen... Hij speelde carnavalskrakers met het dweilorkest, maar zijn hart lag bij de jazz.’

Sal opent zijn ogen, kijkt even naar mij en doet ze dan weer dicht. ‘Je vader is overleden aan een hartkwaal. Waarom heb je geen afscheid van hem genomen?’

De stilte ligt als een zware deken over me heen. Is er wel zuurstof in deze kamer?

‘Daar is je oma weer. Dit dametje laat niet over zich heen lopen. Ze zegt: “Ik ben hier.” En: “Ik hou van je, Pien.”’

Sal legt de foto op tafel. Afgelopen. Iedereen kijkt naar mij, maar ik kan niets uitbrengen.

‘Nu Dave,’ zegt Suus om me te redden.

Sal kijkt me nog even onderzoekend aan, en zegt dan: ‘Ik ben kapot, volgende keer verder?’

Dave en Linet vinden het niet erg dat ze niet aan de beurt zijn gekomen. Als rechercheurs proberen ze te achterhalen hoe Sals kunstje werkt. Linet wijst lachend naar de foto van mijn oma, waar de broche van de roos duidelijk zichtbaar op haar jurk zit. Suus verdedigt Sal: 'De rest klopte ook, hoor! Toch, Pien?'

Ik hoor het allemaal wel, maar het dringt niet echt tot me door.

In de gang, voor ik de deur uit ga, komt Sal nog even naar me toe. 'Zo gek,' zegt hij. 'Ik kreeg nog iets door... Je oma vroeg me of ik nu een beetje op je wil letten.' Hij laat een stilte vallen. 'Als een vader.'

Met zijn grote blauwe ogen kijkt hij me oprecht aan. Ik voel zijn warmte en krijg een brok in mijn keel.

'Maar ik kom niet je koelkast repareren, hoor.'

'Nee, nee, natuurlijk niet,' zeg ik lachend.